

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

«مدیریت پژوهشی»

عنوان طرح پژوهشی:

بررسی مشکلات و چالش های کاری بازرسان بهداشت محیط استان
بوشهر و ارتباط آن با میزان رضایتمندی شغلی آنها در سال ۹۲

مجری طرح :

سیده فاطمه محمودی

کارشناس بهداشت محیط - معاونت پژوهشی

دکتر سینا دوبرادران

دکترای بهداشت محیط - عضو هیات علمی دانشکده بهداشت

همکاران طرح :

دکتر رحیم طهماسبی

دکترای آمار زیستی - عضو هیات علمی دانشکده بهداشت

دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

سال ۱۳۹۲

مقدمه:

با توجه به تهیه غذا های غیر بهداشتی رایج و بیماری های شایع از آن همچنین نیاز به نظارت صحیح بازرسان بهداشتی و در پی آن مشکلات زیاد بازرسان بهداشت محیط برآن شدیم که پژوهشی در این زمینه انجام دهیم

سپاسگزاری

از جناب آقای مهندس حبیبی نیا معاون شبکه بهداشت شهرستان بوشهر و دیگر روسای شبکه های بهداشت و درمان سایر شهرستان که ما را در انجام پژوهش و تدوین گزارش نهایی کمک نموده اند سپاسگزاری و تقدیر می کنیم.

فهرست مندرجات

خلاصه گزارش	۵.....
مقدمه	۶.....
بررسی متون	۸.....
مواد و روش ها	۹.....
یافته ها	۱۰.....
بحث و نتیجه گیری	۱۲.....
فهرست منابع	۱۳.....

فهرست جداول

جدول (۱): شاخص های توصیفی ابعاد رضایتمندی بازرسین بهداشت محیط	۱۰.....
جدول (۲): مقایسه رضایتمندی شغلی و ابعاد آن و نمره چالشها به تفکیک وضعیت تاهل	۱۱.....

خلاصه گزارش

امروزه عده زیادی از مردم از غذاهای تهیه شده در رستوران ها و دیگر مراکز عرضه مواد غذایی آن استفاده می کنند و از آنجا که در بسیاری از کشور ها آموزش کافی به تهیه کنندگان مواد غذایی داده نمی شوند و نظارت صحیحی بر کار آنها صورت نمی گیرد تهیه غذا های غیر بهداشتی ، رایج و بیماری های ناشی از آنها نیز شایع گردیده است . لذا یکی از دغدغه های جدی بهداشت ، کنترل و پیشگیری از این قبیل مشکلات می باشد . . لذا این تحقیق با هدف بررسی مشکلات بازرسان بهداشت محیط و ارتباط آن با میزان رضایتمندی شغلی آنان در استان بوشهر انجام گرفت.

این یک مطالعه توصیفی تحلیلی بصورت مقطعی می باشد جمع آوری اطلاعات توسط دو پرسشنامه بصورت تمام شماری از کلیه بازرسین بهداشت محیط مراکز بهداشتی درمانی استان بوشهر انجام گرفت . داده ها پس از جمع آوری و کدگذاری توسط نرم افزار آماری SPSS با ارائه شاخصهای توصیفی و استفاده از آنالیزهای مناسب از جمله مدل های رگرسیونی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

در این پژوهش از ۸۲ مامور بازرس بهداشتی شاغل در سطح استان بوشهر که تعداد ۳۵ نفر آنها (۴۲/۷٪) مرد و تعداد ۴۷ نفر (۵۷/۳٪) زن بوده اند مطالعه انجام شد . میزان رضایت شغلی کارکنان از پرسشنامه استاندارد رضایت شغلی استفاده گردید که ضریب پایایی پرسشنامه در این مطالعه ۰/۹۳ (۰/۹۳) بدست آمد، بطوریکه میزان پایایی برای هر یک از ابعاد پنجگانه کار، سرپرست، همکار، ارتقاء، پرداخت که بیشترین ضریب پایایی مربوط به بعد همکار (۰/۹۴) و کمترین ضریب پایایی مربوط به بعد پرداخت (۰/۸۴۹) شده است. نمره رضایتمندی شغلی در این مطالعه دارای میانگین ۱۲۴/۴ با انحراف معیار ۲۵/۳۲ بطوریکه حداقل نمره ۸۱ و حداکثر نمره ۱۸۷ بدست آمده است . پرسشنامه خود ساخته بررسی چالشها با ضریب پایایی برابر ۵۹ درصد (۰/۵۹) داشته است که نمره چالش ها بر اساس پرسشنامه مذکور طبق طیف لیکرت ۵ سطحی برای کارکنان حداقل ۴۶ و حداکثر ۸۲ بدست آمده است. (p=0.33)

با توجه به یافته های این پژوهش تمام مشکلات مطرح شده در پرسشنامه جز مشکلات بازرسین بوده است و از نظر بازرسان بهداشتی بیشترین نارضایتی مربوط به حق جذب (۰/۴۵/۱۲) و کمترین آنها مربوط به موثر بودن آموزش های بازرسین به متصدیان می باشد (۰/۱/۲۲). در این مطالعه تفاوتی بین میزان رضایت شغلی و ابعاد آن و همچنین نمره چالش ها با سطح تحصیلی بازرسین مشاهده نگردیده است.

کلید واژه ها

مشکلات و چالشها، بازرسان، بهداشت محیط، بوشهر

مقدمه :

در تعریف سازمان جهانی بهداشت (W.H.O)، بهداشت محیط عبارت است از کنترل عواملی از محیط زندگی که به نحوی در رفاه و سلامت بدنی، روانی و اجتماعی انسان تاثیر دارند یا خواهند داشت [1] در کشور ما قوانین و آئین نامه های متعددی در زمینه مواد غذایی، اماکن و موارد تخلف زیست محیطی وجود دارد که اغلب آنها با بهداشت محیط مرتبط می باشند. [2] امروزه نقش و اهمیت بهداشت مواد غذایی در حفظ و سلامت انسان و جلوگیری از بیماری ها بر همگان روشن است. عواملی که در سالهای گذشته انسان های بسیاری را دچار بیماری های خطرناک و کشنده می کرد و شیوع آن موجب مرگ تعداد زیادی از مردم جوامع گوناگون می شد، امروزه با ابداع روشهای جدید بهداشتی به کلی منسوخ و یا به میزان زیادی کاهش یافته است. [3] اما علی رغم همه توجهی که به بهداشتی کردن مواد غذایی در دنیای امروز می شود، هنوز مشکلات بسیاری از نظر فساد مواد غذایی در کشور های گوناگون وجود دارد [4] امروزه عده زیادی از مردم از غذاهای تهیه شده در رستوران ها و دیگر مراکز عرضه مواد غذایی آن استفاده می کنند و از آنجا که در بسیاری از کشور ها آموزش کافی به تهیه کنندگان مواد غذایی داده نمی شوند و نظارت صحیحی بر کار آنها صورت نمی گیرد تهیه غذا های غیر بهداشتی، رایج و بیماری های ناشی از آنها نیز شایع گردیده است. [5] با توجه به اینکه شاغلین در مرکز توزیع و فروش مواد غذایی و اماکن عمومی بطور مداوم با مواد غذایی و همچنین با مردم در تماس هستند بیماری های واگیر دار می تواند از طریق شاغلین در این مراکز به راحتی به مردم سرایت کرده و سلامت و بهداشت عمومی را به خطر بیاندازد. لذا یکی از دغدغه های جدی بهداشت، کنترل و پیشگیری از این قبیل مشکلات می باشد [6]

نظارت ضعیف بازرسان بهداشتی در مراکز تهیه، توزیع و عرضه و همچنین مصرف مواد غذایی حوادث مختلفی را به دنبال داشته است از جمله این موارد میتوان به همه گیری بزرگی از سیکلوسپوریدیازیس در سال ۱۹۹۶ تا ۱۹۹۷ در آمریکای شمالی، حادث گردید و مشخص شد که در اثر مصرف تمشک های آلوده از آمریکای جنوبی بوده است. [8] مسافران، آوارگان و مهاجرانی که در معرض بیماری های نا آشنایی قرار می گیرند که از طریق مواد غذایی آلوده منتقل می شوند، این مسافران بین المللی ممکن است با بیماری های منتقله از طریق غذایی که در کشور آنها شایع نمی باشد مبتلا بشوند [5]

از آنجا که افزایش بازدهی و توانایی های فردی کارکنان و ایجاد شرایط مناسب کاری برای افراد شاغل در بخش بازرسی و کنترل مراکز عمومی تهیه، تولید و توزیع مواد غذایی که از اهداف عمده بازرسی بهداشت محیط می باشد، باعث نظارت بیشتر بازرسی و جلوگیری از تخلفات احتمالی بهداشتی در مراکز عمومی می گردد. شناسایی عوامل مؤثر بر اصلاح و بهبود عملکرد کارکنان این بخش بر آیندی از اثرات تعاملی ابعاد روانی، اجتماعی، فرهنگی، ساختاری، مدیریتی و فیزیکی سازمان متبوع به شمار می آید به عنوان یک متغیر پیچیده مؤثر بر عملکرد کاری هر فرد مطرح می باشد. تحقیقات نشان داده است که عوامل سازمانی، عوامل محیطی، ماهیت کار و عوامل فردی از متغیرهای اصلی مرتبط با رضایت شغلی بوده و در کل رضایت شغلی باعث ایجاد انگیزه کاری و نظارت بیشتر و بالطبع بهبود عملکرد می شود. رضایت شغلی هر فرد، عملکرد و آمادگی او را در برخورد با مشکلات کاری را تحت تاثیر قرار دهد. تحقیقات انجام شده درباره رضایت شغلی در سطح چنین مشاغلی بسیار محدود است. بویژه تا کنون در سطح بازرسی بهداشت محیط شاغل در حوزه بهداشت و درمان مطالعه ای صورت نپذیرفته است. [7]

لذا این تحقیق با هدف بررسی مشکلات و چالش های بازرسان بهداشت محیط در امر نظارت و کنترل مواد غذایی و اماکن عمومی و ارتباط آن بلمیزان رضایتمندی شغلی آنان در استان بوشهر انجام گرفت.

بررسی متون :

در این خصوص سلحشور و همکارانش مطالعه ای در این زمینه انجام داده بودند که ضعف سیستم اجرایی (بهداشت ، نیروی انتظامی و ...) از مهمترین موانع در امر بازرسی بود، [۸] همچنین مصطفایی و همکارانش نیز مطالعه ای در سال ۸۸ در کردستان انجام دادند که مهمترین چالش را عدم امکان برخورد قانونی سریع در صورت بروز تخلف بهداشتی ارزیابی کردند. همچنین در بررسی ارتباط بین میزان رضایت شغلی و میزان چالش ها و مشکلات بازرسین بهداشت محیط بین گروه زن و مرد، کاردان و یا کارشناس، متاهل و مجرد تفاوت چندانی مشاهده نگردید. [۹]